

Přehled obsahu

Předmluva	V
Obsah	XI
Seznam použitých zkratk	XIX
Část první. Rodina a moderní stát a právo	1
Kapitola první. Česká rodina po II. světové válce a její současné demografické změny	1
Kapitola druhá. Základní rysy vývoje rodinného práva v České republice	6
Část druhá. Manželství	13
Kapitola první. Sňatek	13
Kapitola druhá. Práva a povinnosti manželů	39
Kapitola třetí. Jméno manželů	45
Kapitola čtvrtá. Rozvod manželství	60
Část třetí. Vztahy rodičů a dětí	73
Kapitola první. Určení rodičovství	73
Kapitola druhá. Práva a povinnosti rodičů a dětí	92
Kapitola třetí. Jméno dítěte	116
Část čtvrtá. Náhradní péče o dítě	123
Kapitola první. Osvojení	126
Kapitola druhá. Svěření dítěte do výchovy jiné fyzické osoby	141
Kapitola třetí. Pěstounská péče	142
Kapitola čtvrtá. Ústavní výchova	146
Část pátá. Poručenství a opatrovnictví	149
Část šestá. Příbuzenství a švagrovství	159
Část sedmá. Výživné	165
Část osmá. Sociálně právní ochrana dětí	189
Exkurs. Jiná než manželská soužití (včetně tzv. registrovaných svazků)	201
Seznam základní literatury	209
Věcný rejstřík	211

Obsah

Předmluva	V
Přehled obsahu	IX
Seznam použitých zkratk	XIX

Část první. Rodina a moderní stát a právo

Kapitola první. Česká rodina po II. světové válce a její současné demografické změny	1
Kapitola druhá. Základní rysy vývoje rodinného práva v České republice	6

Část druhá. Manželství

Kapitola první. Sňatek	13
Z historie	13
Oddíl první. Sňatek	14
1. Manželství a sňatek	14
1.1. Institut manželství	14
1.2. Institut sňatku	15
1.3. Předpoklady sňatku a manželství	15
2. Osobní (subjektivní) předpoklady a podmínky manželství a sňatku	15
2.1. Způsobilost k manželství	15
2.2. Způsobilost k uzavření manželství (ke sňatku)	18
3. Sňatečné prohlášení a jeho náležitosti	18
3.1. Sňatečné prohlášení	18
3.2. Náležitosti sňatečného prohlášení	18
3.3. Veřejnost a slavnostnost	20
3.4. Svědci sňatečného prohlášení	20
3.5. Další prohlášení	21
3.6. Žádost a doklady	22
3.7. Osvědčení	22
4. Forma sňatku	23
4.1. Civilní (občanský) sňatek	23
4.2. Církevní sňatek	23
5. Sňatek v některých zvláštních situacích	24
5.1. Přímé ohrožení života snoubence	24
5.2. Zmocnění při uzavření manželství	25
5.3. Sňatek v cizině	26
6. Kdy je právní úkon sňatku perfektní, kdy manželství vzniká?	26
7. Poznámka k zákonu č. 234/1992 Sb.	27

Oddíl druhý. Vady manželství a jeho vzniku a jejich právní následky	27
1. Právně-teoretický problém neplatnosti	27
2. Problém „non matrimonia“ v ustanoveních ZOR	29
3. Právní následky vad manželství a jeho vzniku	29
3.1. Právní následky přestoupení závazků (zákazů) manželství a možnosti zhojení závady	29
3.2. Právní následky závad ve sňatečném prohlášení	30
3.3. Právní následky formálních, resp. procedurálních závad sňatku	32
4. Prohlášení manželství za neplatné, určení neexistence manželství a jejich právní následky	33
4.1. Význam institutů neplatnosti a neexistence	33
4.2. Žalobní legitimace	34
4.3. Příslušnost soudu	34
4.4. Kdy lze návrh podat?	34
4.5. Povaha rozhodnutí soudu o neplatnosti a o nicotnosti manželství	35
4.6. Právní následky rozhodnutí soudu	35
Pro srovnání	36
Kapitola druhá. Práva a povinnosti manželů	39
Z historie	39
1. Právní poměr mezi manžely	39
2. K jednotlivým právům a povinnostem manželů	39
2.1. Základní práva a povinnosti osobního charakteru	40
2.2. Další práva a povinnosti osobně-majetkového charakteru	41
2.3. Práva a povinnosti majetkového charakteru	43
Pro srovnání	43
Kapitola třetí. Jméno manželů	45
Úvodem	45
Z historie	45
Oddíl první. Manželé a jejich jméno	46
1. Společné jméno manželů	46
2. Vznik a trvání společného jména manželů	47
3. Předmět společného jména manželů (zákonný režim)	47
4. Modifikace společného jména dohodou manželů (smluvní režimy)	48
4.1. Rozšíření a zúžení společného jména	49
4.2. Vyhrazení vzniku společného jména	49
4.3. Forma modifikujících smluv. Ochrana třetích osob. Účinnost modifikujících smluv	50
5. Modifikace rozsahu společného jména rozhodnutím soudu	50
5.1. Zúžení pro závažné důvody	50
5.2. Zúžení pro podnikatelské a podobné aktivity	51
5.3. Opětovné rozšíření soudním rozhodnutím zúženého společného jména	51
6. Užívání, údržba a správa společného jména	51
6.1. Zákonný režim	51
6.2. Modifikace správy (smluvní režim)	52
7. Společné jméno a podnikání	52
7.1. Použití majetku ve společném jménu k podnikání	52
7.2. Podíl manžela na podnikání druhého	53
8. Zánik společného jména manželů	53

8.1. Kdy zaniká společné jmění	53
8.2. Zánik společného jmění zánikem manželství	53
8.3. Zánik společného jmění ze zákona	53
8.4. Obnovení společného jmění	54
9. Vypořádání	54
9.1. Pojem „vypořádání“	54
9.2. Zákonná pravidla vypořádání	55
9.3. Způsoby (formy) vypořádání	55
10. Několik slov k přechodným ustanovením zák. č. 91/1998 Sb.	56
Oddíl druhý. O právní úpravě bydlení manželů	56
1. Jak dnes?	56
2. Jak lze uvažovat de lege ferenda?	57
Pro srovnání	58
Kapitola čtvrtá. Rozvod manželství	60
Z historie	60
Oddíl první. Rozvod a manželé	61
1. Charakteristika platné právní úpravy rozvodu	61
2. Právní důvod rozvodu	62
3. Rozvod se zjišťováním příčin rozvratu	63
4. Rozvod bez zjišťování příčin rozvratu	63
5. Zamítnutí návrhu na rozvod podle ust. § 24b ZOR	65
Oddíl druhý. Rozvod manželství a nezletilé dítě	66
1. Ochrana nezletilého dítěte	66
2. Péče o dítě po rozvodu manželství jeho rodičů	66
3. Styk rodičů s dítětem	67
Oddíl třetí. Právní následky rozvodu	68
1. Osobní status rozvedených manželů	68
2. Příjmení	68
3. Výživné	69
4. Další majetková práva	69
5. Dědění	69
Oddíl čtvrtý. Další způsoby zániku manželství	69
Pro srovnání	69

Část třetí. Vztahy rodičů a dětí

Kapitola první. Určení rodičovství	73
Obecně a z historie	73
Oddíl první. Určení mateřství	76
1. Mater semper certa est. Asistovaná reprodukce a surogační mateřství	76
2. Matkou je ta, která dítě porodila	76
Oddíl druhý. Určení otcovství	77
1. Pojem	77
2. Právní domněnky otcovství	77
2.1. Tzv. první domněnka	77
2.2. Tzv. druhá domněnka	79
2.3. Tzv. třetí domněnka	80
Oddíl třetí. Popření otcovství	82

1. Pojem	82
2. Žalobní legitimace. Lhůty k uplatnění práv	83
2.1. Aktivní žalobní legitimace	83
2.2. Lhůty	83
3. Popěrné právo nejvyššího státního zástupce	84
3.1. Zvláštní právní ustanovení	84
3.2. Obecné popěrné právo	84
4. Popření otcovství manželem matky	85
4.1. Umělé oplodňování a popření otcovství	85
4.2. Zvláštní případ popření otcovství	85
4.3. Popření otcovství „mezi 180. a 300. dnem“	85
4.4. Popření otcovství „před 180 dnem“	86
5. Popření otcovství muže, jehož otcovství bylo určeno souhlasným prohlášením rodičů	86
5.1. Obecně	86
5.2. Nezletilý a popření otcovství	87
Oddíl čtvrtý. Popření mateřství	87
1. Obecně	87
2. Popření mateřství v souvislosti s popřením otcovství	87
Oddíl pátý. Právo dítěte domáhat se určení a popření rodičovství	88
1. Dítě a určení mateřství	88
2. Dítě a popření otcovství	88
Oddíl šestý. Lékařsky navozené početí (asistovaná reprodukce)	88
1. Obecně	88
2. Česká právní úprava	89
3. K metodám asistované reprodukce	90
Kapitola druhá. Práva a povinnosti rodičů a dětí	92
Z historie	92
Oddíl první. Charakteristika rodičovských práv a povinností a jejich třídění	94
1. Právní povaha rodičovských práv a povinností	94
2. Třídění rodičovských práv	94
Oddíl druhý. Obsah a výkon rodičovské zodpovědnosti a dalších práv a povinností rodičů	96
1. Obecně	96
2. Obsah rodičovské zodpovědnosti	96
Oddíl třetí. Práva dítěte	99
Oddíl čtvrtý. Zastoupení dítěte a správa jeho jmění	100
1. Zákonné zastoupení dítěte	100
2. Právní úkony dítěte (částečná způsobilost dítěte)	100
3. Schvalování právních úkonů soudem	101
4. Další zástupci dítěte	102
5. Zvláštní zástupce dítěte – opatrovník	102
6. Omezená způsobilost dítěte	102
Oddíl pátý. Intervence státního orgánu do výkonu práv rodičů a dítěte. Vztah soudní a správní intervence	103
1. Obecně	103
2. Zásah státu	103
3. Právo upozornit	103

4. Orgány soudní a správní (dělba pravomoci)	104
5. Soudní ochrana nezletilého	106
6. Zásahy do rodičovské zodpovědnosti	108
7. Problematika předběžného opatření	110
Oddíl šestý. Určení jména a příjmení dítěte	112
1. Obecně	112
2. Příjmení dítěte	112
3. Jméno dítěte	112
4. Změna příjmení a jména dítěte	113
Pro srovnání („Evropské“ zkušenosti)	114
Kapitola třetí. Jmení dítěte	116
Z historie	116
1. Obecně	116
2. Jmení a zájem dítěte	117
3. Správa jmení dítěte rodiči a dalšími osobami, které vykonávají rodičovskou zodpovědnost	117
4. Správa jmení dítěte jinými osobami	120
4.1. Opatrovník pro správu jmení dítěte	120
4.2. Správa jmení dítěte dalšími osobami	121
Pro srovnání	121

Část čtvrtá. Osvojení a náhradní péče o dítě

Úvodem	123
Kapitola první. Osvojení	126
Z historie	126
1. Právní institut osvojení	129
2. Typy osvojení	131
3. Podmínky osvojení	131
3.1. Podmínky stanovené pro oba typy osvojení	132
3.2. Podmínky stanovené pro nezrušitelné osvojení	137
4. Vznik osvojení a jeho právní následky	138
5. Zrušení osvojení	138
6. Opětovné osvojení (readopce)	139
Pro srovnání	139
Kapitola druhá. Svěření dítěte do výchovy jiné fyzické osoby	141
Kapitola třetí. Pěstounská péče	142
Úvodem	142
1. Institut pěstounské péče	143
2. Vznik pěstounské péče	144
3. Obsah pěstounské péče	144
4. Zánik pěstounské péče	145
Pro srovnání	145
Kapitola čtvrtá. Ústavní výchova	146
1. Institut ústavní výchovy	146
2. Nařízení ústavní výchovy	146
3. Ochranná výchova	146
4. Výkon ústavní výchovy	147

Část pátá. Poručenství a opatrovnictví

Úvodem	149
Z historie	149
Oddíl první. Poručenství	150
1. Kdy je třeba ustanovit poručníka	150
2. Obsah funkce poručníka	151
3. Správa jmění dítěte	151
4. Osoba poručníka	152
5. Vznik poručenství	153
6. Zánik poručenství a skončení výkonu funkce poručníka	154
Oddíl druhý. Opatrovnictví	155
1. Kdy je ustanovován opatrovník	155
2. Obsah funkce opatrovníka	155
3. Osoba opatrovníka	155
4. Zánik funkce opatrovníka	156
Pro srovnání	156

Část šestá. Příbuzenství a švagrovství

Úvodem	159
Z historie	159
Oddíl první. Příbuzenství	160
1. Příbuzenství a právní normy	160
2. Pojem příbuzenství a jeho charakter	160
3. Příbuzenství vzniklé osvojením	161
Oddíl druhý. Švagrovství	161
Oddíl třetí. Počítání stupňů příbuzenství a švagrovství	162
1. Stupně příbuzenství	162
2. Stupně švagrovství	162
Oddíl čtvrtý. Osoby blízké a osoby žijící ve společné domácnosti	162
1. Osoby blízké	162
2. Osoby žijící ve společné domácnosti	163
Pro srovnání	163

Část sedmá. Výživné

Z historie	165
Oddíl první. „Výživné“	165
Oddíl druhý. Zvláštní znaky vyživovací povinnosti a práva na výživné	166
1. Obecně	166
2. Zvláštní charakteristiky vyživovací povinnosti a práva na výživné	167
Oddíl třetí. Předmět vyživovací povinnosti a práva na výživné	168
1. Co se plní?	168
2. Kolik se plní?	168
3. Jak? (Jakým způsobem se plní?)	170
4. Jak dlouho se plní?	171

Oddíl čtvrtý. K řízení ve věcech výživného	171
Oddíl pátý. Plnění za jiného	172
Oddíl šestý. Zákonná cesse	173
Oddíl sedmý. Jednotlivé vyživovací povinnosti	173
1. Druhy vyživovací povinnosti	173
2. Vyživovací povinnost rodičů vůči dítěti	173
3. Vyživovací povinnost dítěte vůči rodičům	177
4. Vzájemná vyživovací povinnost dalších příbuzných	178
5. Vzájemná vyživovací povinnost manželů	180
6. Vzájemná vyživovací povinnost rozvedených manželů	181
7. Příspěvek na výživu a úhradu některých nákladů neprovdané matce	183
Pro srovnání	185

Část osmá. Sociálně právní ochrana dětí

Z historie	189
1. Institut sociálněprávní ochrany dětí (koncepte a obsah)	192
2. Nerealizované uvažované změny v oblasti sociálně právní ochrany dětí	194
Pro srovnání	196

Exkurs. Jiná než manželská soužití (včetně tzv. registrovaných svazků)

Seznam základní literatury	209
Věcný rejstřík	211